

**Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет будівництва та транспорту
Кафедра будівництва та експлуатації будівель,
доріг та транспортних споруд
Кафедра будівельних конструкцій**

**Робоча програма (силабус)
ПБЗ ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА**
(статус освітнього компонента – обов'язковий)

реалізується в межах освітньої програми
«Будівництво та цивільна інженерія».
за спеціальністю 192 «Будівництво та цивільна інженерія».
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2025

Розробники: Людмила ЦИГАНЕНКО доцент, кандидат технічних наук
Людмила БОГІНСЬКА, доцент, кандидат економічних наук

Розглянуто та
схвалено на
затверджено
на засіданні
кафедри БЕБС

Протокол № 10 від 13.06.2025

Погоджено:
Гарант освітньої програми

Людмила ЦИГАНЕНКО

Декан факультету,
де реалізується освітня програма

Олександр СОЛАРЬОВ

Рецензія на робочу програму надана
(додається)

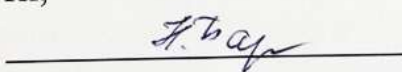
Наталія СРІБНЯК

Рецензія на робочу програму надана
(додається)

Оксана ГРИШКО

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(Фаріє Вахашік)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 29.08. 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва практики	ПБ 3. Виробнича практика
2.	Факультет/кафедра	Будівництва та транспорту / кафедра будівельних конструкцій; кафедра будівництва та експлуатації будівель, доріг та транспортних споруд; кафедра архітектури та інженерних вишукувань
3.	Статус практики	Обов'язковий
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для	Будівництво та цивільна інженерія / 192 «Будівництво та цивільна інженерія» Галузь знань: Архітектура та містобудування Кваліфікація: бакалавр з будівництва
5.	Рівень НРК	6 рівень
6.	Семестр та тривалість вивчення	денна: весняний семестр, 4 тижня заочна: весняний семестр, 4 тижня
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5,0 кредитів ECTS
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	150 год.
9.	Мова навчання	українська
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Богінська Л.О., к.е.н, доцент
10.1	Контактна інформація	Богінська Л.О.<ludasumy341@gmail.com>, ауд.437е кафедра будівництва та експлуатації будівель, доріг та транспортних споруд
11.	Загальний опис освітнього компонента	Проходження виробничої практики є важливою складовою частиною освітнього процесу яка спрямована на оволодіння здобувачами системою професійних вмінь та навичок, а також оволодіння первинним досвідом професійної діяльності і має сприяти практичному розвитку здобувача. Особлива увага під час проходження практики приділяється формуванню компетентностей у сфері сталого розвитку будівництва. Студенти залучаються до виконання завдань, пов'язаних з цим питанням. Таким чином, практика не лише закріплює професійні знання і навички, а й формує у студентів усвідомлення важливості екологічної, економічної та соціальної відповідальності в інженерній діяльності. Підсумком виробничої практики є залік. Здобувачі освіти, які не виконали без поважної причини вимог програми практики або отримали негативну оцінку, відраховуються з навчального закладу як такі, що мають академічну заборгованість. У разі поважної причини студенти направляються на практику вдруге.
12.	Мета освітнього компонента	Метою виробничої практики є формування у майбутніх фахівців загальних, фахових компетентностей та набуття програмних результатів навчання для подальшого їх використання у реальних ринкових та виробничих умовах на підприємствах різних форм

		власності, в установах та організаціях України та поза її межами.
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими компонентами ОП	Освітній компонент базується на знаннях з основних обов'язкових освітніх компонентів, що передують ПБ 3 ОПП БЦІ
13.1	Зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент має зв'язок з усіма іншими ОК в ОПП БЦІ, підсилює їх та додає практичних вмінь.
13.2	Матеріально-технічне забезпечення реалізації ОК	Практика здобувачів освіти Сумського національного аграрного університету проводиться на базах практики або в підрозділах університету, що відповідають вимогам до баз практики та забезпечують виконання програми практики для відповідних освітніх рівнів вищої освіти. Базами проведення виробничої практик можуть бути сучасні підприємства, виробництва, установи, організації різних форм власності, навчальні кабінети, лабораторії, навчально-практичні центри тощо, що відповідають напряду освітньої програми ОПП БЦІ. Умовою можливості проходження практики на базі практики є обов'язковий договір про співпрацю із підприємствами, організаціями та установами - незалежно від організаційно-правових різновидів і форм власності. Підприємства, організації, установи незалежно від форми власності та підпорядкування, які є базами практики, повинні відповідати таким вимогам: - наявність структур, що відповідають освітнім програмам, за якими здійснюють підготовку фахівців у закладі вищої освіти; - можливість надати практикантам на час практики робочі місця; - надання права користуватися бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, потрібного для виконання програми практики; - можливість подальшого працевлаштування випускників (на загальних підставах за наявності вакансій); - наявність інформаційного забезпечення практикантів щодо новітніх технологій, що використовують у галузі.
14	Політика академічної доброчесності	Дотримання академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти передбачає: самостійне виконання завдань з практики, оформлення документації щодо звіту з практики з посиланням на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності.

		Порушенням академічної доброчесності при вивченні ПБ 3 «Виробнича практика» вважаються : академічний плагіат, академічне шахрайство (списування, обман, видавання кимось виконаної роботи за власну), використання електронних пристроїв під час підсумкового контролю знань За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: У випадку, якщо здобувач здає роботу іншого здобувача як свою власну, така робота анулюється і виконується повторно. У випадку списування – повторне складання відповідного завдання. У випадку використання текстових запозичень без належного цитування (академічний плагіат) - робота анулюється.
15	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=6192
	Ключові слова	Будівельне виробництво, будівельні процеси, будівельні матеріали, кошторис, технічна документація, розвиток будівельного виробництва

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)						Як оцінюється ДРН
	ПРН ₀₃	ПРН ₀₅	ПРН ₀₆	ПРН ₇	ПРН ₈	ПРН ₉	
ДРН 1. Знати: – правила оформлення документів для проходження практики та правила проходження інструктажу з техніки безпеки й охорони праці; - організаційну структуру бази практики, техніко-економічні показники її діяльності; - питання охорони праці й навколишнього середовища, пожежної безпеки і цивільної оборони на підприємстві	+				+	+	Складання звіту з проходження переддипломної практики
ДРН 2. – знати склад , структуру та систему проектної документації з правилами її розробки на стадіях життєвого циклу будівельної продукції та стадіями її проектування; - отримує знання з розробки конструкторської документації відповідно з Державними стандартами та вимогами ДБН для реалізації отриманих знань та навичків при розробці кваліфікаційної роботи;		+	+	+	+	+	Складання звіту з проходження практики
ДРН 3. - знати нормативну і технічну документацію на виконання технологічних процесів будівництва та вміти розробляти її для реалізації отриманих знань та навичків при розробці кваліфікаційної роботи;; – знати сучасні методи проведення будівельних, будівельно-монтажних робіт із застосуванням нових будівельних матеріалів, конструкцій, методів		+	+	+	+	+	Складання звіту з проходження практики

організації з урахуванням інженерно- технічних та ресурсозберігаючих заходів з урахуванням принципів сталого розвитку будівництва; -зібрати матеріал для кваліфікаційної роботи							
ДРН 4. Вміти оформлювати звіт з виробничої практики з його захистом у відповідності до вимог	+		+	+	+	+	Складання звіту з проходженн я практики

Результатом проходження виробничої практики є набуття здобувачами освіти:

РН03. Презентувати результати власної роботи та аргументувати свою позицію з професійних питань, фахівцям і нефаківцям, вільно спілкуючись державною та іноземною мовою.

РН05. Використовувати та розробляти технічну документацію на усіх стадіях життєвого циклу будівельної продукції.

РН06. Застосовувати сучасні інформаційні технології для розв'язання інженерних та управлінських задач будівництва та цивільної інженерії.

РН07. Виконувати збір, інтерпретацію та застосування даних, в тому числі за рахунок пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

РН08. Рационально застосовувати сучасні будівельні матеріали, вироби та конструкції на основі знань про їх технічні характеристики та технологію виготовлення.

РН09. Проектувати будівельні конструкції, будівлі, споруди, інженерні мережі та технологічні процеси будівельного виробництва, з урахуванням інженерно-технічних та ресурсозберігаючих заходів, правових, соціальних, екологічних, техніко-економічних показників, наукових та етичних аспектів, і сучасних вимог нормативної документації, часових та інших обмежень, у сфері архітектури та будівництва, охорони довкілля та безпеки праці.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу		Рекомен. література ¹
	Аудитор робота	Самостійна робота	
Тема 1. Підготовчий етап на факультеті БТ кафедри БЕБС - участь у загальних зборах з питань організації практики; - проходження інструктажу з порядку проходження практики та з техніки безпеки і попередження нещасних випадків; - отримання та заповнення необхідних документів (щоденника, індивідуального завдання, тощо) - знайомлення з системою звітності з практики, критеріями оцінювання результатів практики, з вимогами щодо ведення щоденників та складання звітів з практики, процедурою захисту звіту з практики, тощо;	2	10	[1-12]
Тема 2. Організаційно-підготовчий етап проходження практики на підприємстві - прибуття на підприємство та проходження вступного інструктажу з техніки безпеки роботи на підприємстві; - знайомлення з загальними функціональними обов'язками, правилами техніки безпеки на підприємстві та на конкретному робочому місці.		10	[1-12]
Тема 3 Робота на робочих місцях або в підрозділах підприємства - знайомлення з організаційною структурою бази практики, з режимом роботи, формою організації праці і правилами внутрішнього розпорядку, структурними підрозділами підприємства, штатним розкладом; - знайомлення з правами і обов'язками співробітника, вивчає посадові інструкції, що регламентують його діяльність; - узгодження з керівником практики завдання, постановку цілей і завдань практики.		10	[1-12]
Тема 4. Виконання виробничих завдань - знайомлення з завданнями підприємства, його структурою та основними напрямками діяльності; технологією будівельних процесів, іншими напрямками; - погодження, отримання та виконання індивідуальних завдань від керівника практики на підприємстві;		100	[1-12]
Тема 5. Підсумки та звітність з практики	8	10	[1-12]

¹ Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури ,

- Опрацювання матеріалів, що було зібрано в процесі проходження практики та працює над виконанням індивідуального завдання; - погодження звіту з практики з керівником від бази практики; - погодження звіту з практики з керівником практики - письмовий звіт та щоденник; - захист звіту з практики перед комісією			
Всього	10	140	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять,</u> консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1. Знати: – правила оформлення документів для проходження практики та правила проходження інструктажу з техніки безпеки й охорони праці; - організаційну структуру бази практики, техніко-економічні показники її діяльності; - питання охорони праці й навколишнього середовища, пожежної безпеки і цивільної оборони на підприємстві	Консультування щодо проходження практики та написання звіту	2	Практичні методи навчання на виробництві. Виконання та обговорення завдань з керівником практики на підприємстві.	30
ДРН 2. – знати склад , структуру та систему проектної документації з правилами її розробки на стадіях життєвого циклу будівельної продукції та стадіями її проектування; - отримує знання з розробки конструкторської документації відповідно з Державними стандартами та вимогами ДБН для реалізації отриманих знань та навичків				50

при розробці кваліфікаційної роботи;				
ДРН 3. - знати нормативну і технічну документацію на виконання технологічних процесів будівництва та вміти розробляти її для реалізації отриманих знань та навичків при розробці кваліфікаційної роботи;; – знати сучасні методи проведення будівельних, будівельно-монтажних робіт із застосуванням нових будівельних матеріалів, конструкцій, методів організації труда з урахуванням інженерно-технічних та ресурсозберігаючих заходів з урахуванням принципів сталого розвитку будівництва; -зібрати матеріал для кваліфікаційної роботи				50
ДРН 4. Вміти оформлювати звіт з виробничої практики з його захистом у відповідності до вимог		8		10

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

СУМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Оформлення документів для проходження практики та інструктаж з техніки безпеки й охорони праці (щоденник з практики)	10 балів /10 %	1й тиждень
2.	Виконання програми практики. Збирання матеріалу для написання звіту з <i>виробничої</i> практики.	30 балів / 30%	протягом практики
3.	Написання й оформлення звіту з практики.	35 балів / 35 %	4-й тиждень
4.	Доповіді-презентації, відповіді та спільні обговорення	25 балів/25%	4-й тиждень
5.	Всього	100	

Критерії оцінювання

<i>Компонент</i>	<i>Незадовільно</i>	<i>Задовільно</i>	<i>Добре</i>	<i>Відмінно</i>
<i>Осінній семестр</i>				
	<i>0-5 балів</i>	<i>6-7 балів</i>	<i>8 балів</i>	<i>9-10 балів</i>
Оформлення документів для проходження практики та інструктаж з техніки безпеки й охорони праці (щоденник з практики)	Щоденник відсутній і наявність інших об'єктів контролю не враховуються. Виставляється загальна негативна оцінка за проходження практики.	Щоденник оформлений з порушенням вимог, не містить передбаченої ним інформації (зокрема щодо змісту виконаних завдань).	Щоденник у цілому містить належну інформацію, однак оформлений з порушенням вимог.	Щоденник оформлено належним чином, він містить повну інформацію про діяльність практиканта.
Виконання програми практики.	<i>0-17 балів</i> Здобувач вищої освіти систематично порушував установлені терміни виконання завдань. Вимоги щодо програми практики не виконано.	<i>18-22 балів</i> Здобувач вищої освіти не додержувався календарного плану проходження практики. При цьому більшість вимог виконано, але окремі пункти змісту практики відсутні або недостатньо розкриті.	<i>23-26 балів</i> Здобувач вищої освіти у цілому додержувався календарного плану проходження практики, однак допускав відступи від рекомендацій, при цьому виконані усі вимоги програми практики.	<i>27-30 балів</i> Здобувач вищої освіти чітко додержувався календарного плану проходження практики. Сумлінно та вчасно виконував усі вимоги програми практики. Ним запропоновано власне вирішення поставлених задач, продемонстровано активність, цілеспрямованість, креативність.
Написання й оформлення звіту з практики	<i>0-20 балів</i> вимогам щодо змісту, не містить належної інформації про зміст, форму організації діяльності, здійснюваної під час проходження практики, містить грубі змістові помилки.	<i>21-26 балів</i> Програму практики виконано на задовільному рівні, її результати висвітлено у звіті, який при цьому містить певні неточності або не містить важливої інформації, або мають місце інші суттєві	<i>27-31 балів</i> Звіт у цілому висвітлює необхідну інформацію, передбачену вимогами, містить високу позитивну оцінку керівника, однак наявні несуттєві зауваження. Зі змісту можна зробити	<i>32-35 балів</i> Звіт містить усю необхідну інформацію щодо процесу організації та результатів проходження практики. Програму практики виконано повною мірою і належним чином.

		зауваження до змісту звіту.	висновок, що програму практики виконано повною мірою і належним чином.	
Доповідь-презентація звіту з практики	0-14 балів	15-18 балів	19-22 балів	23-25 балів
	характеристики керівника від бази практики або керівника від кафедри позитивна оцінка практики є неможливою. У випадку, якщо Здобувач вищої освіти не виконав програму практики хоча б за одним з етапів практики й одержав 0 балів за відповідний звіт, то бали, одержані за інші звіти, не враховуються, і виставляється загальна негативна оцінка за результатами проходження практики.	Здобувач вищої освіти не дає задовільних відповідей по суті поставлених запитань, не орієнтується у програмі практики або в окремих її частинах, або припускається грубих помилок, що дають змогу зробити висновок про невиконання або неналежне виконання програми практики, свідчать про відсутність реальних результатів практики і набутих практичних навичок та вмінь.	Здобувач вищої освіти демонструє належні знання, переважно орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики, однак у відповідях на запитання припускається окремих неточностей.	Здобувач вищої освіти демонструє належні знання, вільно орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики в цілому, чим підтверджує її виконання; надає правильні й аргументовані відповіді на всі запитання з програми практики.

Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усний зворотній зв'язок від керівників практики та здобувачів освіти.	Під час проходження виробничої практики.
2.	Перевірка та обговорення керівником і здобувачем освіти звіту з виробничої практики	Після завершення термінів виробничої практики.
3.	Усний зворотний зв'язок на звіт з практики.	Після захисту звіту з практики.

ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ (ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ECTS)

За шкалою ECTS	За 100- бальною шкалою	За національною шкалою	Визначення*
A	90-100	відмінно	<i>відмінно</i> – відмінне виконання з невеликою кількістю неточностей
B	82-89	добре	<i>дуже добре</i> – вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками
C	75-81		<i>добре</i> – в цілому правильно виконана робота з незначною кількістю помилок
D	69-74	задовільно	<i>задовільно</i> – непогано, але зі значною кількістю недоліків
E	60-68		<i>достатньо</i> – виконання задовольняє мінімальні критерії
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	<i>незадовільно</i> – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку
F	0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	<i>незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

1. Практична підготовка студентів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/koajum>. Дата звернення 13.07.2024 р.
2. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Сумського національного аграрного університету (Схвалено Рішенням Вченої ради Сумського національного аграрного університету № 17/5.1.3 від 31.03.2025 року). Режим доступу: <https://surl.li/hzzogv>.
3. Освітньо-професійна програма «Будівництво та цивільна інженерія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 192 «Будівництво та цивільна інженерія» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» кваліфікація: магістр з будівництва та цивільної інженерії, Суми, 2023 р.
4. Стандарт вищої освіти для першого рівня (бакалавра) з галузі 19 – Архітектура та будівництво, спеціальності 192 – Будівництво та цивільна інженерія. Науково-методична рада Міністерства освіти і науки України спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія», Київ, 2021р.
5. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : метод. рекомендації з впровадження / уклали: Галевич О. К., Штогрин І. М. - Львів, 2008. - 20 с.
6. ДБН А.3.2-2-2009 Система стандартів безпеки праці. Охорона праці і промислова безпека у будівництві. Основні положення (НПАОП 45.2-7.02-12)
7. Державні будівельні норми України (ДБН). Актуальні редакції. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dbn.co.ua>
8. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
9. Збірник форм виконавчої документації для об'єктів будівництва. – К. : Мінрегіон України, 2020. – 106 с.
10. ДБН А.3.1-5:2016 Організація будівельного виробництва
11. ДСТУ 9243.4:2023 Система проєктної документації для будівництва. Основні вимоги до проєктної документації
12. Budstandart.com : нормативно-технічна база України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://budstandart.com>